

ПОЗНАНСКА СЛАВИСТИКА

Narodowy i podnarodowy model kultury. Europa Śródkowa i Półwysep Bałkański. Pod redakcją Bogusława Zielińskiego. Poznań, Wydawnictwo Naukowe – UAM, 2002, Seria Filologia Słowiańska Nr 7

Материалите в сборника представляват доклади от проведената през октомври 2001 г. в Обжиско край Познан международна славистична конференция под наслов „Национален и наднационален културен модел. Централна Европа и Балканският полуостров“ с организатор Катедрата по славянска филология към Познанския университет „Адам Мицкевич“.

С оглед на тематиката докладите са групирани в няколко дяла: *Korzenie i modele tradycji* (Корени и модели на традицията), *Wokół Europy Śródkowej* (Около Централна Европа), *Nad przestzeniem kulturową Połwyspu Bałkańskiego* (За културните пространства на Балканския полуостров), *Przenikanie idei i wpływy obce w języku* (Проникване на идеи и чужди влияния в езика). В сборника са публикувани статии на слависти от Полша, България, Беларус, Хърватия, Сърбия, Македония.

В публикациите са застъпени въпроси, свързани с античното наследство на Източна и Централна Европа (Ал. Миколайчак), влиянието на ренесансовите и бароковите идеи за културната интерграция на страните от Централна Европа (Ил. Чаманска), анализ на интерпретациите на понятието „култура на Централна Европа“ и разбирането ѝ като Аркадия, Атлантида, Йерусалим (Б. Желински). В другите тематични блокове се разглеждат общокултурни и езикови проблеми, отнасящи се до тенденциите в южнославянските литератури в централноевропейски контекст (Ст. Марианович, М. Пантич, А. Рихтер, Зв. Ковач, Д. Дончева); лингвистично-философски парадигми в контекста на славянските културни традиции (Ал. Киклевич, Ст. Демянович); културни модели от Централна Европа и тяхната рецепция в южнославянските страни (Д. Иванова), динамиката в съвременния развой на славянските езици (Е. Токаж, Г. Бакърджиева, Р. Бонковски).

Несъмнено публикациите в представения сборник разширяват представата за интеграционните полета, в които културата, литературата и езикът на славянските народи от тези региони намират общи или допирни точки. Чрез оповестените идеи и концепции се осъществява в непрекъсващия през вековете славянски културен диалог.

Диана Иванова

**Wokół Macedonii: siła kultury - kultura siły. Pod redakcją
Bogusława Zielińskiego. Poznań,
Wydawnictwo Naukowe – UAM, 2002**

В книгата са поместени доклади от Международната научна конференция „Macedonia na Bałkanach wczoraj, dziś i jutro: kultura siły – siła kultury“, организирана от Катедрата по славянска филология при Познанския университет „Адам Мицкевич“ и проведена на 14–15 май 2002.

Публикуваните материали обхващат различни научни области: история, политология, право, социология, както и филология, културология, етнография. Тази интердисциплинарност е търсена съвсем съзнателно, с цел проблемите да се разглеждат комплексно, като се отчитат множеството фактори, играещи роля при формирането на културата на съвременна Македония. В най-новите условия е налице тенденция на загубване на двата антагонистични фактора – културата и силата, както отбелязва в предговора на представения сборник проф. Б. Желински, представляващи двойка противоположни вектори, които определят и предефинират канона на традицията.

В книгата могат да намерят отговор редица важни въпроси, които занимават съвременните изследователи: в каква степен културата може да бъде стабилна основа на самосъзнанието и независимата държавност; възможно ли е да се дефинира що е културен канон на сигурно стага, гарантиращ на етничните народи, а също и на етничните малцинства културен и екзистенциален *modus vivendi*.

В сборника се прави опит за обективно представяне на проблемите „около Македония“ [в противовес на стари тези и митологеми, за които много уместно един от авторите (вж. Б. Желински, с. 93) споменава] в търсенето на съвременни модели за реконструкция на македонския културен и национален процес, като отминава традиционният тип дискурс, принадлежащ на миналото.

Диана Иванова

**Idee wspólnotowe słowiańszczyzny. Pod redakcją Al.
Mikołajczaka, W. Szulca, B. Zielińskiego. Poznań,
Wydawnictwo Naukowe – UAM, 2004**

Книгата съдържа доклади от научната конференция на тема: „*Idee wspólnotowe słowiańszczyzny: bilans i zagrożenia*“ („Общославянски идеи: равностметка и заплахи“), проведена на 27–28 март 2003. Организатори на конференцията са няколко звена на Познанския университет „А. Мицкевич“, а именно: Катедрата по славянска филология, Секцията по бал-

канистика към Института за история и Европейският колеж в Гнезно.

Първата част на тома представя исторически статии, в които се разглеждат проблеми, свързани със зараждането на общославянската идея в отделни страни и ролята на видни представители на славянското движение за нейното утвърждаване през Възраждането: А. Кияс, *Славянската идея в Русия през XVII–XX век (Idea słowiańska w Rosji w XIX–XX wieku)*; Б. Пьотровски, *Славянските традиции в Познан и във Великополско (Tradycje słowiańskie w Poznaniu i we Wielkopolskiej)*; Йежи Стрелчик, Павел Йозеф Шафарик (1795–1861) и проблемът за славянската взаимност (*Pawel Jozef Szafaryk a problem wspólnotowy słowiańszczyzny*); В. Южвяк, *Общославянски идеи в концепцията на Г. С. Раковски (Idee wspólnotowe słowiańszczyzny w koncepcji G. S. Rakowskiego)*.

Останалата част от статиите разглеждат общославянската идея през XX век: Й. Пашкевич, *Италианците и общославянската идея сред южните славяни през 1914–1918 г.*; Е. Знамеровска-Рак, *Начало на българо-югославските преговори на тема, Федерация на южните славяни и двустранният съюз*; И. Ставови-Кавка, *Национална обусловеност на разпада на Югославия*.

Втората част на сборника съдържа езиковедска и литературоведска проблематика. Тук се изтъкват противоположните по отношение на европейската интеграция процеси на езикова диференциация сред славянските народи (Е. Токаж, Б. Валчак), както и някои закъснели опити за сътворяване на общославянски книжовен език в България в края на XIX в. (Д. Иванова).

Разглеждат се идеите и представите за славянско единство в творчеството на дейци на Славянското възрождане (Л. Щур, М. Чайковски в статиите на Т. Жилка, В. Ратайчак), както и влиянието на делото на първоучителите Кирил и Методий върху българското славянофилство.

Диана Иванова

ВЕЛИКОТЪРНОВСКА СЛАВИСТИКА

Мариола Мостовска. Показателните местоимения в полския език и техните български функционални съответствия.

Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“.

Велико Търново, 2004

Книгата е двуезиково изследване, което има съпоставителен характер. Целта на авторката е да представи системата на полските показателни местоимения и техните съответствия в българския език. Съпоставянето върви в диахронен и в синхронен аспект. Историческият преглед проследява старобългарската система на показателните местоимения, процесите в разви-